

УДК:
391:687.016

БАРАНОВА А.І., НІКОЛАЄВА Т.В., ПЕТРУНІВ О.М.

Київський національний університет технологій та дизайну

ДОСЛІДЖЕННЯ ФОРМИ ТА КОЛОРИТУ ТРАДИЦІЙНОГО ОДЯГУ ЖІНОК КРАЇН БЛИЖЬОГО СХОДУ ТА ЇХ ВПЛИВУ НА ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОЇ МОДИ

У статті представлені дослідження форми та колориту традиційного одягу жінок Близького Сходу, наданий аналіз закономірностей розвитку форми, художньо-декоративного наповнення, провідних ознак формоутворення для подальшої асоціативної трансформації у сучасні форми костюму новітніх колекцій жіночого одягу.

Ключові слова: проектування, творчі колекції, формоутворення, національний костюм, мусульманські традиції, системно-структурний аналіз, морфологічний аналіз, трансформація, асоціативний метод.

RESEARCH OF FORM AND COLOR OF TRADITIONAL MIDDLE EASTERN CLOTHING FOR WOMEN

BARANOVA A.I., NIKOLAYEVA T.V., PETRUNIV O.M.

Kyiv National University of Technologies and Design

This paper presents the study of form and color of traditional clothing of the Middle East women, made of patterns of shape analysis, artistic and decorative content, the main features of formation for further associative transformation into modern forms of costumes in the development of new collections of women's clothing.

Keywords: design, creative collections, shaping, national costume, the Muslim tradition, system-structural analysis, morphological analysis, transformation, associative method.

Вступ. Розвиток модної індустрії вимагає постійних оновлень у всіх секторах розвитку дизайну. В сучасному суспільстві світова мода перебуває у тісному взаємозв'язку з етнічними культурами, які по праву є одним з найпродуктивніших джерел виникнення нових ідей, форм і образів, сприяють збагаченню форм сучасного костюма. Майже всі дизайнери костюма в своїй творчості звертаються до етнічних мотивів, черпаючи натхнення в багатих матеріалах традиційних народних культур різних країн.

Розглядаючи загальний розвиток сучасної моди, яка використовує елементи етнокультур, ми спостерігаємо достатньо активне звернення до, тих чи інших елементів національного костюма і культурних традицій при проектуванні сучасних колекцій одягу. Дизайнеру потрібно вміння оперувати інформаційним потоком не тільки модних тенденцій в розвитку форм сучасного костюма, але й головним чином володіти вмінням трансформувати отримані знання в нові форми сучасного костюма.[1]

Близький Схід — назва регіону, розташованого в Західній Азії та Північно-Східній Африці. Він розташований на стику європейського, азіатського і африканського материків. Назву йому

дали європейці як найближчому до них східному регіону. До Близького сходу відносяться такі країни як Ірак, Іран, Ліван, Ізраїль, Сирія, Туреччина, Єгипет, Саудівська-Аравія, Об'єднані Арабські Емірати. Всі ці країни представляють дуже різні та надзвичайно цікаві художні культури.

В представленій роботі, для створення нових естетичних форм та прийомів декорування в проектуванні сучасної колекції одягу, було досліджено традиційний одяг жінок однієї країн з близького сходу - Об'єднаних Арабських Еміратів. Місто – Дубай, візитна картка цієї країни, вражає своєю культурою та архітектурними шедеврами. Мегаполіс настільки неповторний, що його приймають за міраж серед пустелі. В останні 20 років архітектурні нововведення змінили Дубай, від старовинного східного міста до сучасного мегаполісу. Одночасно з художніми традиціями в архітектурі активно розвивається мода, яка несе в собі традиції культури Близького Сходу.

ОАЕ відносяться до країн які сповідують іслам, що накладає певні обмеження на формування сучасного костюма. Мусульманський костюм на вигляд дуже закритий, достатньо лаконічний, але надзвичайно виразний, постійно викликає інтерес у проектувальників сучасного одягу.

Метою дослідження представленої наукової розробки обрано аналіз формоутворення східного мусульманського жіночого одягу та його художньо-декоративного оформлення, для визначення впливу на формування нових форм сучасного костюма та наповнення його характерними декоративними елементами. При цьому, для отримання інформації щодо впливу візуально-аналітичних характеристик на формування модельних рядів колекцій жіночого одягу, застосовано асоціативну трансформацію форми традиційного мусульманського костюма на основі системно-структурного та морфологічного аналізу моделей засобами образно-асоціативного мислення.

Постановка завдання. Наукові дослідження особливостей формоутворення традиційного мусульманського жіночого костюма, його художньо-декоративного оформлення, в поєднанні з розвитком етнічних традицій на світових подіумах, допоможе визначити та вдосконалити процес формоутворення нових форм костюма при створенні сучасних колекцій одягу.

Результати дослідження. Проектування колекцій сучасного одягу здійснюється у відповідності до вимог споживачів, які прагнуть додати до повсякденного життя трохи неординарності, тому і обирають різновиди одягу, що розраховані на повсякденне та урочисте використання й має характерні художні особливості. Одяг такого типу чудово підійде для ділових, творчих, люблячих комфорт людей. Кольори та форми колекції досить стримані, вона адаптована під широке коло споживачів: людей творчої сфери – архітекторів, журналістів, працівників сфери шоу-бізнесу та культури.

Актуальність обраної тематики дослідження традиційного жіночого мусульманського костюма, як джерела національної культури, для стилізації і створення якісно нових форм одягу, із застосуванням сучасних видів обробки, надихає дизайнерів на створення нових колекцій одягу. Захоплення естетикою країн Сходу, яскравою декоративністю, символічними візерунками вабить дизайнерів, які звертаються до східних традицій.

Етнічні традиції Близького Сходу відрізняє любов до виразних кольорів: помаранчевого, фіолетового, червоного, нефритово-зеленого і глибокого чорного. Серед інших характерних рис – сміливий орнамент малюнку і вишивки, що прикрашають м'які, плавні, обтічні силуети. Східна образність поєднана з сучасною формою костюма наповнює її глибоким змістом, робить виразною та естетично довершеною.[3]

Тенденції моди сезону осінь-зима 2016-2017 підтверджують актуальність використання мусульманського традиційного жіночого костюма в проектуванні сучасних колекцій одягу провідними дизайнерами світу. Такі будинки моди, як Herve Leger by Max Azria, Alice Olivia, Valentino, Saint Laurent, Emilio Pucci, демонструють вишуканість стилю у поєднанні сучасного костюма з традиційними формами та декором, запозиченим у східних культур.

Рис.1. Сучасні тренди сезону осінь-зима 2016-2017

Використання кольорів та художньо-декоративного оздоблення в проектуванні колекції, яка відповідає сучасним напрямкам моди, досліджено у науковій роботі, що допомагає спроектувати кожен модель колекції яскравою та актуальною. Дослідження одягу мусульманських жінок, в проектуванні сучасної колекції визначає перевагу чорного кольору, який доповнюється яскравими деталями декорування та принтами у поєднанні золотистої, червоної, зеленої, фіолетової та білої кольорової гами.[2]

Рис.2. Сучасні моделі Elle Saab, Rjbert-Abinadir, Georgeshobeika, Jean Paul Gaultier, виконані з використанням східних мотивів

Для проектування майбутньої жіночої колекції, був використаний системний науковий підхід до вивчення принципів формоутворення традиційного, національного арабського костюма, та художніх прийомів його декоративного оформлення. При дослідженні костюма були використані наукові методи: системно-структурового аналізу та асоціативного формоутворення. Використання наукової складової в проектуванні нових форм костюма, дозволило більш досконало вивчати та аналізувати всі складові форми арабського жіночого одягу, його форму і силуети, конструкцію і крій, тканини і декор, колористичну гаму, семантику і знаковість костюма (рис. 3, 4, 5).

Дослідження композиційних ознак комплексів арабського костюма, виконання структурного аналізу розвитку формоутворюючих та гармонізуючих факторів в костюмі (форми, силуетні рішення, напрямки членування, колірна гамма, пропорції, ритміка, ступінь динамічності, декоративні деталі), дав можливість виявлення зведених характеристик структуроутворення, для подальшого використання отриманих результатів у проектуванні сучасної колекції одягу для жінок (рис. 6, 7).[4]

Рис.3. Традиційний одяг жінок Близького Сходу

Рис.4. Варіанти оздоблення традиційного одягу жінок Близького Сходу

Рис.5. Традиційний одяг жінок Об'єднаних Арабських Еміратів

Асортиментний склад костюма	Рубашка «нефнур»	Шаровари «Ельбос»	Плаття	Накидка чадра «аба»
Геометрична форма	Трапеція	Прямокутник	Прямокутник	Трапеція
Тип членування форми	Вертикалі, горизонталі	Вертикалі, горизонталі	Вертикалі	Вертикалі
Пластика матеріалу	Середньої щільності	Середньої щільності	М'який розріджений	Щільні
Пропорціональна побудова та метро-ритм	1:2 метр в оздобленні	1:3 метр в оздобленні	1:1 метрична побудова	1:3 метр в оздобленні
Статичність та динамічність форми	Динамічна	Статична	Статична	Статична
Закономірності виділення композиційного центру	Закон кількості	Закон якості	Закон якості	Закон кількості

Рис.6. Структурний модуль побудови форми національного костюму арабів

Характеристика колористичної гами та гармонії кольорів	Ахроматичні - чорний, Хроматичні кольори (червоний, жовтий, помаранчевий, синій, фіолетовий)
	Теплі тони, споріднено-контрастні
Характеристика орнаментальних мотивів	Геометричний, стилізований (з елементами літер)
	Розмір – середній, дрібний Розміщення - каймове
Техніка виконання орнаментів і декоративного оздоблення	Вишивка шовковими нитками та бісером
	Оздоблення декоративною тасьмою, мереживними тканинами

Рис.7. Художній модуль побудови форми національного костюму арабів

На підставі проведеного структурного аналізу та методу експертної оцінки думок споживачів, були виявлені найбільш характерні стабільні та мобільні елементи форми, які застосовуване в морфологічній трансформації просторових характеристик форми, при створенні модельних рядів колекції сучасного жіночого одягу. [5]

Метод експертної оцінки думок споживачів дозволив виявити актуальні художньо-композиційні характеристики обраного виду одягу. Анкета включала питання, які дають можливість виявити провідні композиційні ознаки, що були закладені в проектування колекції. Опитування дозволило виявити характеристики форм костюма, з урахуванням тенденцій моди, та внесенням певних конструктивних особливостей для поліпшення естетичної цілісності, та актуальності колекції. Поважання споживачів були враховані в процесі морфологічної трансформації структури форми. В процесі виконання морфологічного аналізу, у поєднанні результатів структурного аналізу та експертної оцінки з сучасними силуетними формами та художньо-декоративним оформленням костюма, були виявлені найбільш

характерні рівні членування форми та розміщення декоративних елементів, поєднання форм з кроєм рукавів та оформленням горловини моделей колекції, що проектується. [5]

Морфологічна трансформація виконана на основі результатів попередніх наукових досліджень в поєднанні з сучасними тенденціями моди. Вона допомогла визначити моделі, які відповідають вимогам сучасності, та естетичності, мають краще композиційне рішення удосконалених форм костюма. Процес морфологічної трансформації складався від вихідної форми до поступового перетворення в нову трансформу. В результаті наведеного аналізу створено моделі-пропозиції сучасної колекції жіночого одягу, в якій поєднано форми, кольорову гаму, види матеріалів та художньо-декоративне оформлення традиційного жіночого одягу Арабських Еміратів, в поєднанні з сучасними напрямками моди. На основі науково-дослідної роботи розроблено колекцію жіночого одягу сезону осінь-зима 2016-2017. Колекція спроектована для європейських жінок середньої вікової категорії, що ведуть публічний спосіб

життя, приймають участь у світських подіях. Вона складається з трьох капсул різного призначення: повсякденна, святкова, формальна. В капсулах використані різні системи художнього проектування одягу: ансамблі, комплекти, одиничні вироби. Кожна капсула має доповнення та аксесуари, які додають естетичної цілісності та художньої образності у сприйнятті колекції. Композиційний зв'язок моделей будується на контрасті фактур, нюансі кольорів та використанні характерних художньо-декоративних елементів.

Основні силуетні форми колекції – прямокутник і трапеція, достатньо вільні, мають значну довженну. Головним засобом гармонізації в поєднанні колекції є чорний колір та орнаментальний декор.[6]

Рис.8. Формальна капсула колекції сучасного жіночого одягу сезону осінь-зима 2016-2017, виконаної на основі традиційного одягу Близького Сходу

Рис.9. Святкова капсула колекції сучасного жіночого одягу сезону осінь-зима 2016-2017, виконаної на основі традиційного одягу Близького Сходу

Рис.10. Повсякденна капсула колекції сучасного жіночого одягу сезону осінь-зима 2016-2017, виконаної на основі традиційного одягу Близького Сходу

Проведений аналіз дозволив систематизувати підходи до створення асортиментних рядів креативного одягу сучасної жінки на основі застосування досліджень арабського традиційного жіночого одягу, як джерела натхнення. Були виокремлені головні складові формоутворення, показано, що всі складові творчого джерела (форма, фактура, кольори, орнаменталізація) мають бути ретельно вивчені та використані в проектно-композиційній роботі над колекцією, з метою їх відтворення у новітніх сучасних формах костюма.

Процеси трансформації форм, ліній, декору, від існуючих форм-аналогів, до напрямів трансформації в інші форми одягу створюють передумови прогнозування розвитку ліній тренду в сучасній індустрії моди, що в кінцевому результаті збільшує обсяги продажу товарів широкого вжитку. [6]

Висновки. Використання в процесі художнього проектування етнічної тематики дозволяє удосконалити зовнішню форму та кольорове наповнення сучасного одягу шляхом встановлення асоціативних параметричних взаємозв'язків між творчим джерелом та розробленими моделями одягу. Все це дає змогу в більшому ступені задовольнити попит сучасного споживача, якій потребує естетичного, сучасного та креативного одягу. На основі проведених досліджень запропоновано форми моделей та створено творчу колекцію сучасного конкурентоспроможного жіночого одягу. Обґрунтовано застосування асоціативних методів в якості засобу дизайн-ергономічного проектування, що дозволяє визначити принципи створення образів колекцій в поєднанні із сучасними матеріалами, а також конструкторсько-технологічними особливостями виготовлення естетично-гармонійних моделей сучасного жіночого одягу на основі національних традицій

Список використаних джерел

1. Косарева Е.А. Мода XX век. Развитие модных форм костюма/ Е.А. Косарева. – СПб.: Издательство «Петербургский институт печати», 2006. – 468с.: ил.
2. Мерцалова М.Н. Костюм разных времен и народов/ М.Н. Мерцалова. – М.: Академия моды, 2001 – 386с.: ил.
3. Плаксина Э.Б. История костюма. Стили и направления/ Э.Б. Плаксина, Л.А. Михайловская, В.П. Попов. – М.: Изд. Центр «Академия», 2004. – 224с.: ил.
4. Ніколаєва Т.В. Тектоніка формоутворення костюма: Навчальний посібник. 3-є вид./ Т.В. Ніколаєва. – К.: Арістей, 2011. – 384с.
5. Чуприна Н.В. Методологія сучасних наукових досліджень: Навчальний посібник/ Н.В. Чуприна. – К.: КНУТД, 2009. – 246с.
6. Малинська А.М. Розробка колекцій одягу: Навчальний посібник/ А.М. Малинська, К.Л. Пашкевич, М.Р. Смирнова, О.В. Колосніченко. – К.: ПП НВЦ Профі, 2014. – 140с.